

Nummer 36 – augustus 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Nieuws van bestuur en stafbureau	2
Vereniging en bestuur	2
Wetgeving en beleid	4
Internationale studiedagen	5
Publiciteit	5
Personalia	5
Werkveld Ziekenhuizen	6
Werkveld Verpleeg- en verzorgingshuizen	6
Werkveld Hospices	7
Werkveld Psychiatrie	8
Werkveld Eerste lijn	10
Protestantse sector	12
Humanistische sector	12

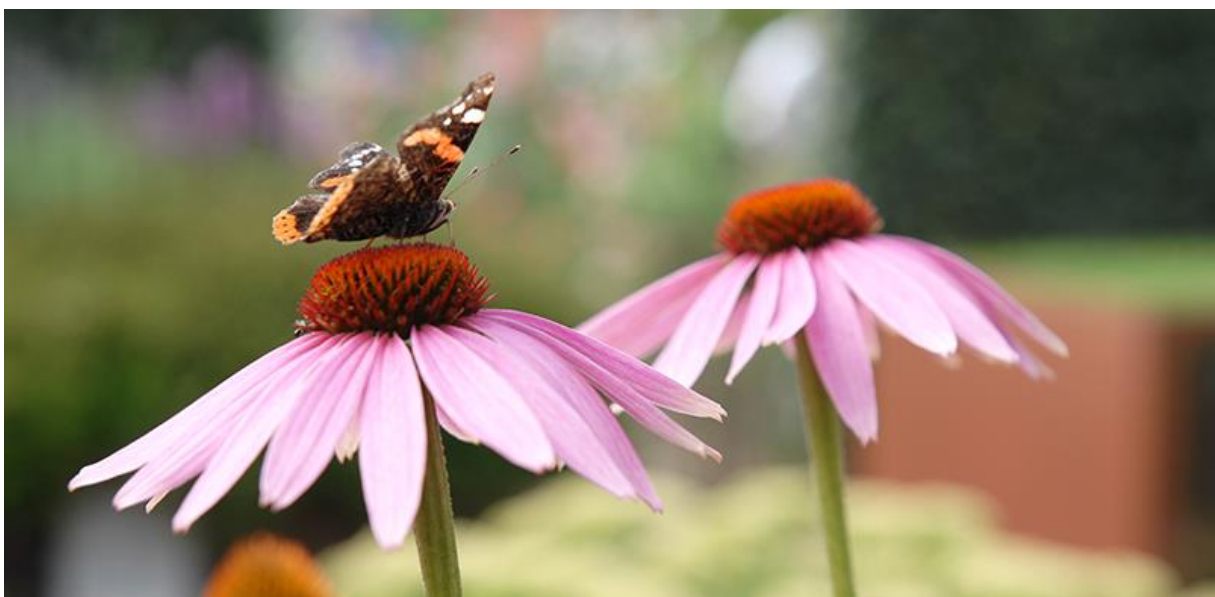

Foto: Ger Thonen

Nieuws van bestuur en stafbureau

Vereniging en bestuur

ALV en symposium

Op de ALV van 27 juni is met algemene stemmen gekozen voor een nieuw bestuur. De benoemingsadviescommissie had 6 leden voorgesteld, met Hugo Vlug (AMC) als voorzitter. Daarnaast zijn in het bestuur gekozen Robert Koorneef, Loes Berkhout, Freda Dröes, Jasper Smits en Jodie Ras. Portefeuilles en portretfoto's zijn te vinden op de [website](#). Tijdens de ALV werd hartelijk afscheid genomen van een aantal bestuursleden, in het bijzonder van vertrekkend voorzitter Simon Evers. Als blijk van grote waardering voor zijn verdiensten werd hem het erelidmaatschap toegekend.

Andere feestelijkheden waren de uitreiking van het erelidmaatschap aan Jaap Doolgaard, en de VGVZ-Award aan Suzan Willemse voor haar onderzoek naar geestelijke verzorging op de Intensive Care. De ALV en ook het symposium 's middags waren druk bezocht. Hoofdthema was onderzoek naar geestelijke verzorging. Een aantal workshops van onlangs gepromoveerde collega's werd blijkens de evaluatie hoog gewaardeerd. Maar de onbetwiste topper was Martin Walton, die met zijn 'onderzoeksresultaten' Simon Evers en de VGVZ raak wist te typeren. De presentaties van de workshops en de lezing van Anne Vandenhoeck staan op de [website](#).

Dankwoord van Simon Evers

"Beste leden van de VGVZ,

Graag wil ik iedereen danken voor het geweldige afscheid dat ik mocht krijgen bij gelegenheid van het einde van mijn lidmaatschap van het bestuur van de VGVZ.

Op vele manieren is er door vele mensen aandacht aan geschonken. Het is bijzonder om te ervaren dat de inzet voor onze mooie vereniging gewaardeerd is!

Ik ben zeer erkentelijk voor de goede woorden, de betekenisvolle cadeaus en het erelidmaatschap."

Huisstijl, Nieuwsflitsen en Nieuwsbrief

Inmiddels is de nieuwe huisstijl van de VGVZ, met het kleurrijke logo, in gebruik genomen. Tegelijk hiermee werd ook de Nieuwsflits ontwikkeld: een nieuwsbrief waarin kort een paar actuele nieuwtjes vanuit de VGVZ worden gemeld. Inmiddels is twee keer een dergelijke Nieuwsflits uitgegaan.

De Nieuwsbrief, waarin meer uitvoerig op een aantal ontwikkelingen wordt ingegaan en waarin ook de werkvelden en sectoren hun nieuws melden, blijft daarnaast enkele malen per jaar verschijnen. De nieuwe website wordt momenteel gevuld en getest en zal als het goed is in oktober live gaan.

Federatie Beroepsverenigingen in de Zorg (FBZ)

Cao-onderhandelingen VVT

De FBZ meldde eind juni dat zij, net als NU'91 en CNV Zorg & Welzijn, in de onderhandelingen voor een nieuwe cao VVT, niet meer samenwerkt met FNV na een conflict over de externe communicatie over deze onderhandelingen. Los van het proces in deze cao-onderhandelingen zal de FBZ niet akkoord gaan met voorstellen die leiden tot verlies van werkgelegenheid en een verstarde sector. Zie verder de [FBZ-website](#).

Adresgegevens

De FBZ is bij veel sociale plannen en reorganisaties betrokken in instellingen. Als er nieuws is over de instelling waar jij werkt, word je daar ook door de FBZ over ingelicht. Het is goed te weten dat de VGVZ elk half jaar hiervoor de adres- en werkgegevens aan de FBZ verstrekt, zodat de juiste leden kunnen worden aangeschreven. Mocht je daar bezwaar tegen hebben kun je dat bij het bureau aangeven, zodat jouw gegevens niet meer aangeleverd worden.

Ander FBZ-nieuws

- De psychologen (beroepsvereniging NIP) waren een korte tijd afgehaakt, maar zijn nu weer federatiepartner. Ook is de VVBZ toegetreden, een overkoepeling van doktersassistenten, biomedisch technologen en klinisch-fysische medewerkers. Hiermee is de FBZ een nog steviger organisatie geworden met meer dan 33.000 leden in de achterban.
- Eind dit jaar start het overleg over de cao voor de gehandicaptenzorg. Er is een klankbordgroep uit de sector die gaat bespreken wat de inzet moet zijn. In die klankbordgroep zullen twee collega's van ons meepraten, Marieke Termeer en Hub van den Bosch. Een hele positieve manier van multidisciplinaire inzet!
- Veel medisch specialisten hebben zondagsdienst gedraaid op 21 juni, vanwege pensioenaftopping. Deze term betekent dat de pensioenbijdrage van werknemers in ziekenhuizen die meer dan € 100.000 per jaar verdienen niet meer volledig betaald wordt door de werkgever. Deze actie werd ondersteund door de FBZ. Dit lijkt voor de meesten van ons een beetje een ver-van-mijn-bedshow. Toch heeft de VGVZ wel al onze collega's in de ziekenhuizen erover ingelicht. Niet alleen omdat zo'n actie de nodige vragen kan oproepen, maar ook omdat de pensioenaftoppingsgrens in de toekomst misschien nog wel verlaagd wordt, waardoor steeds meer mensen met deze maatregel te maken kunnen krijgen.

[Eva Kersbergen](#) en [Marten Tel](#) vertegenwoordigen ons in de algemene vergadering van de FBZ. Voor vragen kun je bij hen terecht.

Lidmaatschap, registratie en de arbeidsmarkt

Het stafbureau merkt dat er bij de selectieprocedure voor werkplekken van geestelijk verzorgers in toenemende mate gebruik wordt gemaakt van de SKGV-registratie en het VGVZ-lidmaatschap als kwaliteitscriterium. Voor werkgevers is dit een overzichtelijke manier om te differentiëren in de veelheid van reacties op vacatures. We willen iedereen dan ook oproepen om op tijd te zorgen voor het voldoen aan de eisen van de SKGV-registratie en het VGVZ-lidmaatschap. Soms komt het einde van een aspirant-lidmaatschap ongemerkt snel dichterbij. De maximale duur daarvan is vijf jaar. Leden die daarna voldoen aan de criteria voor het lidmaatschap, worden regulier lid. Anderen verliezen hun lidmaatschap. Zie ook de [VGVZ-website](#). Voor de eisen van de registratie zie de website van de [SKGV](#).

Inzetbaarheid collega's palliatieve zorg thuis

Het ministerie van VWS onderzoekt samen met de VGVZ concrete mogelijkheden voor de inzetbaarheid van geestelijk verzorgers in de palliatieve zorg thuis. Voor de werkgroep die hier werk van maakt is het van groot belang te weten hoe groot de groep collega's is die hiervoor inzetbaar is. Meld je via de VGVZ-groep op LinkedIn of bij stafmedewerker [Ralf Smeets](#).

Wetgeving en beleid

Knelpunten langdurige zorg melden bij de overheid

De staatssecretaris heeft een helpdesk ingesteld voor het melden van knelpunten in de palliatieve zorg. Een groot knelpunt voor onze leden is de financiering van geestelijke verzorging. Dit probleem is ook door zowel de vereniging als individuele leden gemeld. Eind augustus bespreekt het ministerie van VWS dit thema met de VGVZ, vanuit de erkenning van het probleem en de wil om te komen tot een oplossing.

Intussen is het goed als geestelijk verzorgers op een opbouwende manier blijven melden waar zij tegenaan lopen om zo te komen tot verbeteringen. De helpdesk gaat niet alleen over palliatieve zorg maar over de hele langdurige zorg. Zie voor meer informatie en de contactgegevens de website van [Agora](#).

Geestelijke verzorging bij de politie

Op 18 april stuurde minister Van der Steur een brief aan de Tweede Kamer met daarin de toezegging dat geestelijke verzorging bij de politie wordt ingevoerd, als verlate uitvoering van het akkoord Arbeidsvoorwaarden Sector Politie 2005-2007. Voor de invulling daarvan verwijst de minister naar de beroepsstandaard van de VGVZ. Daarnaast constateert hij dat de vorm waarin deze dienst wordt aangeboden, niet zomaar gekopieerd kan worden uit andere werkvelden. Zowel de SKGV als de VGVZ hebben inmiddels aangeboden betrokken te raken bij de concrete opzet en de implementatie.

Reactie VGVZ op richtlijnen

Vanuit de VGVZ werd commentaar geleverd op twee richtlijnen vanuit het IKNL:

- De richtlijn *Detecteren behoefte psychosociale zorg* wordt herzien, en collega Annemieke Kuin heeft zitting in de werkgroep. Inmiddels is er een nieuwe richtlijn in concept, waarop

commentaar is gegeven door enkele collega's (Francesco Kortekaas, Benita Spronk) en door Sjaak Körver namens de Commissie Wetenschap.

- Door inzet van collega Anja de Vries werd commentaar gegeven op de concept Richtlijn *Palliatieve zorg bij eindstadium nierfalen*.

Internationale studiedagen

ENHCC-consultatie in Hongarije

Van 1 tot en met 6 juni vond in Hongarije de tweejaarlijkse conferentie van het European Network for Health Care Chaplaincy (ENHCC) plaats. Deze editie stond in het teken van onderzoek naar geestelijke verzorging. Veel inspirerende en veelbelovende voorbeelden van onderzoek bemoedigden de 67 deelnemers uit 23 landen. Elsbeth Littoij en Suzan Willemse presenteerden hun onderzoek naar respectievelijk *Meaning in the life of people with spinal cord injury* en *The role of Spiritual Care in the ICU*. Het Schotse onderzoek aan de hand van gevalideerde uitkomstmaten voor geestelijke verzorging PROM gaf aanleiding voor de Vlaamse en Nederlandse collega's om een gelijksoortig onderzoek in Nederland te ambiëren. Zie voor meer informatie de website van de [ENHCC](#).

SiPCC seminar Gent september 2016

Van 11-16 september vindt in Gent het 28ste Internationaal Seminarie rond Interculturele Pastorale Zorg en Begeleiding plaats. Thema is Interreligieuze samenwerking in contexten van stedelijke migratie. Meer informatie op de [website](#).

Publiciteit

- Simon Evers is voor een termijn van vier jaar unaniem verkozen tot internationaal coördinator van de European Network of Health Care Chaplaincy (ENHCC). Dit gebeurde tijdens de 14^e consultatie van de ENHCC in Debrecen (Hongarije). Hij volgt Anne Vandenhoek op, professor praktische theologie in Leuven, die sinds 2010 de coördinator was.
- Verschenen is het *Handboek spiritualiteit in de palliatieve zorg*, onder eindredactie van Wim Smeets. Dit boek brengt terminale zorg, onderwijs, onderzoek en samenwerking in beeld. Het werd op 12 mei gepresenteerd op een symposium in Nijmegen.

Personalia

De afgelopen periode zijn twee gewaardeerde collega's en oud-bestuursleden van de VGVZ overleden. Op 14 mei overleed Leo Vosters, die eerder voorzitter was van de Vereniging van Geestelijk VerZorgers in de Ouderenzorg. Op 25 juni overleed Meta Top, humanistisch geestelijk verzorger bij Delta Psychiatrisch Centrum in Poortugaal.

De VGVZ is hen beiden veel dank verschuldigd.

Nieuws van de werkvelden en sectoren

Werkveld Ziekenhuizen

2016: pas op de plaats en profiel

De werkveldraad bezint zich dit jaar op een passende werkwijze en bezetting.

Gezien de verandering van het huishoudelijk reglement en de rollen binnen het bestuur is ook de positie en rol van de werkveldraad niet meer vanzelfsprekend.

Daarom vinden wij het als nieuwe leden van deze raad zinnig om bij de leden te rade te gaan.

Binnenkort kunnen jullie een korte vragenlijst tegemoet zien om verwachtingen en wensen beter in beeld te krijgen. Op basis daarvan zullen we dan stappen zetten, doelen stellen en wat dies meer zij.

Marjanne Dijk

Werkveld Verpleeg- en Verzorgingshuizen

Graag brengen wij jullie op de hoogte van ontwikkelingen in het werkveld V&V. Heb je vragen of opmerkingen voor ons, neem dan contact op met onze secretaris [Eva Kersbergen](#).

Vacature Werkveldraad per 1 januari 2017

Per 1 januari 2017 zal Myriam Braakhuis afscheid nemen als lid van de Werkveldraad.

Er ontstaat dan een vacature. In de volgende nieuwsbrief zal hierover meer bekendgemaakt worden.

Mocht je je willen oriënteren op lidmaatschap van de Werkveldraad, neem dan contact op met Eva Kersbergen.

Visie en plannen WVR

Visiedocument

Naar aanleiding van de Visiedag van de Werkveldraad in het voorjaar, hebben we een visiedocument opgesteld. Daarin zetten we uiteen op welke manier we vanuit de Werkveldraad de komende tijd te werk willen gaan aan de hand van de Kwaliteitsstandaard Levensvragen. Binnenkort zullen we dit visiedocument rondsturen aan de leden van het werkveld.

Kenniscafé

Dit najaar zal de Werkveldraad voor het eerst een Kenniscafé organiseren. Dit Kenniscafé zal plaatsvinden op een vrijdagmiddag met aansluitend een borrel. De datum wordt binnenkort bekendgemaakt. Met het Kenniscafé willen we geestelijk verzorgers in het werkveld informeren over de Kwaliteitsstandaard Levensvragen en handvatten geven om hiermee aan de slag te kunnen gaan.

Laatste keer cursus Geestelijke zorg en dementie

Op 15 september 2016 start voor de laatste keer de cursus *Geestelijke zorg en dementie*. Deze cursus wordt georganiseerd als postacademische cursus via LUCE/CRC. Hij is toegankelijk voor geestelijk verzorgers en allen die werken in het pastoraat. De cursus omvat vier hele dagen waarin de zin van geestelijke zorg aan dementerenden besproken wordt en handvatten gegeven worden voor non-verbale communicatie met de Mimakkus-methode.

Dr. Rieke Mes verzorgt de cursus. Zij heeft jarenlange ervaring met geestelijke zorg en veel gepubliceerd over dit onderwerp. Inmiddels heeft zij de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Omdat de cursus gegeven wordt vanuit het dagelijks werk met dementerenden en de reflectie daarop stopt zij komend jaar met het geven van deze cursus.

Cursusdata: 15 en 29 september, 13 oktober, 10 november. Nadere informatie is te vinden op de website van [LUCE](#).

Praktijkvoorbeelden GV in zorgpaden

Zorgpaden staan volop in de belangstelling. Een zorgpad geeft aan welk traject een patiënt het beste kan doorlopen. Het maakt duidelijk welke behandelingen op enig moment plaatsvinden, en daarmee samenhangend welke zorgverleners betrokken zijn.

De organisatie waarvoor ik als geestelijk verzorger werk (De Riethorst Stromenland, Geertruidenberg en omgeving) is onlangs gestart met het ontwikkelen van drie zorgpaden: voor mensen die lijden aan Parkinson, voor mensen die revalideren na een CVA en voor mensen die revalideren na een orthopedische ingreep.

Ik wil hier graag op inhaken en ben daarom op zoek naar praktijkvoorbeelden. Concreet zoek ik zorgpaden waarin de geestelijke zorg een plaats heeft. Reacties kunt u mailen naar [Marieke Schoenmakers](#). Bij voorbaat hartelijk dank!

Werkveld Hospices

Op 19 mei kwamen we bij elkaar om te spreken over diagnostiek aan de hand van de methode van George Fitchett. We bespraken een casus om zo te zien wat dit model ons aan inzichten geeft. Hiernaast gebruikten we ook het diagnostisch model van Carlo Leget. Martin Walton (UvG) begeleidde de middag en we bekijken met hem of onze volgende bijeenkomst op 3 november een verdere verdieping zal worden van het werken met diagnostische modellen.

Op 21 juni, de langste dag van het jaar, was er ter gelegenheid van het afscheid van geestelijk verzorger Gettie Kievit-Lamens in hospice Demeter een symposium georganiseerd. Het thema luidde *Diamantschitteringen*. Vanuit verschillende invalshoeken werd de innerlijke ruimte verkend. Boeiende sprekers en ingetogen muziek maakte alles tot een 'schitterend' afscheid van Gettie .

Het bestuur zal herschikt worden nu Gettie afscheid genomen heeft. Mochten leden van dit werkveld interesse hebben in een bestuursfunctie dan graag een mailtje met je motivatie sturen naar [Betty Morel](#).

Werkveld Psychiatrie

Contactadressen:

Lisa van Duijvenbouden (voorzitter), GGZ Eindhoven, T 040 - 297 06 19;

[Jos van der Sterre](#) (secretaris), Mediant GGZ, T 074 - 256 31 63 (ma/do), 053 - 475 55 36 (di/wo)

De werkveldraad

Tijdens de ALV van maandag 27 juni bereikte ons het droeve bericht dat Meta Top is overleden. Tijdens de vergaderingen van de werkveldraad in het afgelopen jaar werden we steeds op de hoogte gehouden van het verloop van haar ziekte. Het proces bleek onomkeerbaar.

Meta heeft zich jarenlang met veel enthousiasme en groot inzicht in de ontwikkelingen binnen de GGz ingezet voor de mensen om wie het gaat en voor ons vak. Zij was een markante, spontane en vooral hartelijke vrouw. Een groot verlies voor ieder die haar kende. We wensen haar geliefden en collega's veel sterkte bij het dragen van dit groot verlies.

Kort na het verschijnen van de Nieuwsbrief van april konden we in een vergadering van de werkveldraad opnieuw een collega welkom heten. Belinda de Jonge-de Graaf is geestelijk verzorger bij GGZ Breburg en wil graag haar bijdrage leveren.

Ledenraadpleging (LRP) donderdag 22 september

'Mooi wat jullie doen! Maar hoe moet het betaald worden?'

Ledenraadpleging werkveld psychiatrie VGVZ, 22 september 2016 te Utrecht
over financiering en inbedding van extramurale geestelijke verzorging voor GGz cliënten

Aanleiding

'Mooi wat jullie doen! Maar hoe moet het betaald worden?' Deze veelgehoorde vraag van behandelaren en bestuurders van GGz instellingen vormde in 2015 aanleiding voor de VGVZ om bij de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) een aanvraag te doen om het beroep geestelijke verzorging op te nemen in de DBC-GGZ-Beroepenlijst. Sinds kort is het antwoord op deze aanvraag bekend. Het recente besluit van de NZa is voor de werkveldraad psychiatrie van de VGVZ reden om hierover een Ledenraadpleging te houden. De werkveldraad psychiatrie nodigt de leden van het werkveld en andere geïnteresseerde VGVZ-leden van harte uit voor deze speciale bijeenkomst op 22 september 2016 te Utrecht.

Besluit NZa

De NZa volgt het advies van het Netwerk Kwaliteitsontwikkeling GGz. Met het Netwerk erkent de NZa dat *"de beroepsgroep in de intramurale én extramurale GGz een erkende bijdrage levert aan de behandeling van een substantieel deel van de GGz-patiënten op het vlak van coping en zingeving en in die zin bijdraagt aan de kwaliteit en effectiviteit van zorg"*. Plaatsing op de beroepenlijst DBC GGZ acht de NZa echter niet passend bij ons beroep. Wel verplaatst de NZa geestelijke verzorging van de categorie 'overige ondersteuning en producten' naar de lijst met ondersteunende beroepen. Daarbij wijst de NZa erop, dat de kosten van de inzet van deze ondersteunende beroepen reeds zijn versleuteld in de DBC-kosten.

Ledenraadpleging

In de Ledenraadpleging wordt het NZa-besluit toegelicht en besproken. Aan bod komen vragen als: Hoe en waarom heeft de VGVZ deze aanvraag gedaan? Hoe waarderen wij het NZa-besluit? Wat voor kansen en mogelijkheden biedt het besluit voor ons beroep en voor goede zinzorg in de extramurale GGz? Welke beperkingen en valkuilen brengt het met zich mee? Hoe communiceren wij als geestelijk verzorgers constructief en effectief over het NZa-besluit met bestuurders en andere partners?

Bijlagen op de [Nieuwspagina van het werkveld Psychiatrie](#):

In twee bijlagen vind je achtergrondinformatie om je alvast in de materie in te lezen:

- De rapportage van de projectgroep vertelt over de voorgeschiedenis van de aanvraag, het advies van het Netwerk Kwaliteitsontwikkeling GGz en het besluit van de NZa.
- Het informatieblad is bedoeld als handzame handreiking waarop alle informatie staat; het kan bruikbaar zijn bij je contacten met bestuurders en behandelaren.

Programma

10.00 uur:	Welkom door Lisa van Duijvenbouden, voorzitter werkveldraad psychiatrie VGVZ
10.10 uur:	Presentatie namens de projectgroep door Taco Bos: voorbereiding, dilemma's, aanvraag, advies Netwerk Kwaliteitsontwikkeling GGz en besluit NZa
10.30 uur:	Informatieve vragen aan de projectgroep en de werkveldraad
11.00 uur:	Pauze
11.15 uur:	Bespreking in groepen: hoe kan ik in mijn eigen instelling of werksetting geestelijke verzorging zo goed mogelijk positioneren en hoe communiceer ik daarbij over het NZa-besluit?
12.00 uur:	Plenaire terugkoppeling
12.30 uur:	Afronding door Lisa van Duijvenbouden

Praktische informatie

Waar	Lange Nieuwstraat 119, 3512 PG Utrecht (vergaderzalen 4 en 5)
Wanneer	22 september 2016, 10.00-12.30 uur.
Voor wie	Voor leden van het werkveld psychiatrie en andere geïnteresseerde VGVZ-leden
Kosten	Geen
Aanmelden	Uiterlijk 12 september door een mail te sturen naar Jos van der Sterre (secretaris werkveldraad)

Werkveld Eerste lijn

Werkveldraad contactpersonen

[Hans Habets](#), voorzitter, 06 - 1460 5537

[Liesbeth ter Elst](#), secretaris, 06 - 1020 6855

Maurice van der Put, algemeen lid

Charlotte Molenaar, algemeen lid

Jan Peter Versteeghe, algemeen lid

Zorgkaart met geestelijk verzorgers

Als geestelijk verzorgers worden we er vaak mee geconfronteerd dat we niet zichtbaar zijn voor andere (zorg)professionals of dat men niet bekend is met onze professie. Vanuit het Werkveldraad Eerste Lijn zijn we daarom bezig om via een [digitale landkaart](#) alle vrijgevestigd en transmuraal werkende geestelijk verzorgers zichtbaar en bekend te maken, vooralsnog ongeacht of zij lid zijn van de VGZ. Dit om helder te krijgen wie allemaal werk verrichten buiten de instellingen en om (onderlinge) samenwerking te bevorderen. We vragen iedereen die nog niet op de kaart staat zich aan te melden bij [Charlotte Molenaar](#) of Liesbeth ter Elst. Voor u handig, want we sturen informatie door en u kunt samenwerking zoeken met collega's in de buurt of elders.

Financiering: AGB-code inventarisatie

Vanuit de kaart hebben we nu zicht op ongeveer 70 geestelijk verzorgers die vrijgevestigd of transmuraal werken. Financiering is en blijft daarbij een heikel punt. Via de AGB-code is het mogelijk voor mensen met een persoonsgebonden budget in de Zorgverzekeringswet te declareren. Wanneer we 100 meldingen hebben kunnen we als beroepsgroep een aanvraag indienen bij de Wmo voor een [AGB-code](#). Binnenkort wordt iedereen die op de kaart staat in ieder geval benaderd. Meld je dus aan op de kaart of attendeer je collega! We hebben nog minimaal 30 vrijgevestigde geestelijk verzorgers nodig!

Financiering: NVPA

We zien dat verschillende vrijgevestigde geestelijk verzorgers zich aanmelden bij de NVPA zodat mensen uit hun aanvullende verzekering een deel van de kosten kunnen betalen. Dit werkt drempelverlagend voor veel mensen die een geestelijk verzorger willen. Aansluiting bij de NVPA kost echter ook geld voor de geestelijk verzorger. Bovenop de kosten voor het lidmaatschap (VGZ) en de SKGV wordt het erg veel, zowel financieel als wat scholing betreft. We willen dat de poort naar de NVPA open blijft, net zo graag als dat we willen dat de geestelijk verzorgers lid blijven van de VGZ. Daarom zijn we de mogelijkheden aan het exploreren om wederzijdse erkenning te realiseren; dus studiepunten voor beide (NVPA en SKGV) te gebruiken.

Als mensen je kennen, hebben ze het geld ervoor over

Tip: Mensen zijn vaak niet gewend om met een geestelijk verzorger te praten, omdat zij hen niet kennen. We zullen dus op verschillende manieren onze bekendheid moeten vergroten. Zelf kun je in

ieder geval ervoor zorgen dat mensen je kennen en je regelmatig zien. Onze ervaring is dat als mensen je kennen en weten wat ze aan je hebben, ze best bereid zijn te betalen.

Krachten bundelen - delen van handige informatie

Het is natuurlijk leerzaam zo pionieren in de eerste lijn, maar het kost ook veel tijd en energie. We willen zo veel mogelijk voorkomen dat iedereen het wiel zelf aan het uitvinden is. Er gebeurt momenteel veel op verschillende terreinen en in verschillende delen van het land. Daarom proberen we in te zetten op het bundelen van krachten en elkaar informeren. Binnenkort verschijnt handig materiaal (folder, indicaties) voor als je met huisartsen wilt samenwerken. Wil je dit ook ontvangen, meld je dan aan bij het werkveld Eerste Lijn. Je ontvangt dan onze nieuwsbrief! Heb jij zelf handige tips, ideeën of producten, deel ze met je regioleider (zie hieronder) of de werkveldraad, dan sturen wij het naar de andere collega's.

Ervaring met PATZ-groepen

Graag zouden we horen welke geestelijk verzorgers ervaring hebben met de PATZ-groepen bij hen in de buurt. Palliatieve Thuiszorg-groepen bestaan uit huisartsen en andere disciplines die de patiënten bespreken die waarschijnlijk binnen één jaar komen te overlijden. In Amsterdam zijn we bezig om met PATZ samenwerking op te zetten en zoeken we naar praktijkvoorbeelden en handige kennis en informatie om samenwerking te bevorderen. Neem contact op met [Charlotte Molenaar](#), 06 - 5083 9685.

Case Studies Project geestelijke verzorging - Eerste lijn

Martin Walton (PThU) en Sjaak Körver(UvT) hebben het Case Studies Project Geestelijke Verzorging opgezet. Voor de Eerste lijn hebben zij aansluiting gezocht bij een onderzoeksproject van prof. dr. Hetty Zock (RUG). Een van onze werkveldraadleden doet mee aan het project.

Regio's / netwerken

Er zijn regio's / netwerken gevormd met het doel elkaar te ondersteunen in onder meer het ontwikkelen van initiatieven en in praktische zaken. Op de kaart heeft iedere regio een eigen kleur. Graag zouden we nog een aantal contactpersonen voor verschillende regio's willen. De volgende regio's zijn voorzien:

- Regio Amsterdam: [Charlotte Molenaar](#)
- Regio Haarlem: [Eline Arisse](#)
- Regio Rotterdam / Den Haag e.o.: [Maurice van der Put](#)
- Regio Tilburg: [Cees van Andel](#)
- Regio Friesland: [Lutske Harmsma](#)

Wie zou zich sterk willen maken voor zijn of haar regio? Voor meer informatie en aanmelding neem je contact op met Liesbeth ter Elst of Charlotte Molenaar (zie contactgegevens hierboven).

Vacatures

Draag jij de geestelijke zorg in de Eerste lijn een warm hart toe en wil jij je inzetten om de huidige ontwikkelingen verder te ondersteunen en versnellen? Meld je dan aan bij de voorzitter of secretaris. Eerst meer informatie? Dan kun je natuurlijk ook contact opnemen met ons.

Protestantse sector

Conferentie op 31 oktober 2016: Welke rituelen past een protestant?

Op hervormingsdag organiseert de Protestantse Sectorraad haar tweejaarlijkse conferentie, nu met als thema *Welke rituelen past een protestant?*

In hoeverre ben je als geestelijk verzorger, afkomstig uit de protestantse traditie, vrij om een ritueel vorm te geven en uit te voeren passend in de pastorale context van dat moment? Als pastor, en zeker als geestelijk verzorger in een instelling, heb je vaak een welwillende houding ten aanzien van wensen van pastoranten. Zo vertelde een collega ons hoe hij een reeds overleden baby'tje 'gedoopt' heeft met regenwater, wat door ouders in de periode voorafgaand aan de geboorte opgevangen was in een kruik. Het regenwater symboliseerde de verbinding tussen hemel en aarde. Wat je dan doet als pastor is essentieel in het proces van verwerken.

Professor Marcel Barnard, hoogleraar aan de PThU, zal uiteenzetten hoe op dit moment gedacht wordt over rituelen in theorie en praktijk. 's Middags geven 4 workshopleiders een inkijkje in hoe zij rituelen inzetten op hun werkvloer:

- (rouw) rituelen op Abrona door Caroline Bezemer
- Dementievriendelijke kerk door Annemarie Roding
- Rol van rituelen in het leger door Johan Trouwborst
- Lichtjes ontsteken op neonatologie door Nette Falkenburg

De conferentie wordt gehouden op maandag 31 oktober in Gasthuis Bartholomeus te Utrecht, Lange Smeestraat 40, 3511 PZ Utrecht. Kosten: € 80 en voor studenten € 35.

Voor informatie kunt u terecht bij [Simone Visser](#).

Humanistische sector

Jasper Smits is lid van het nieuwe bestuur van de VGVZ. Dit betekent dat hij de sectorraad verlaat en dat we graag aanvulling zien met een of meer humanistisch raadsliden. In september staan er interessante afspraken gepland met de UvH en met het Humanistisch Verbond. Lijkt het je zinnig en leuk om met ons en met hen in gesprek te zijn? Meld je dan aan via een van de leden van de sectorraad of bij [Irene van Bentem](#).

Liline van Tets, Jesse Gruiters, Leonoor de Cocker & Irene van Bentem

Opening academisch jaar

UvH-rector Gerty Lensvelt opent op 5 september het nieuwe academische jaar met een programma over *Vergankelijkheid en optimisme* in de Pieterskerk in Utrecht. Keynote speaker is filosoof en hoogleraar Marc Van den Bossche.

“Vergankelijkheid is inherent aan het leven. Alles wat bestaat vergaat. Niets en niemand is voor eeuwig. Maar wij mensen kunnen doorgeven. Wij kunnen hernemen wat anderen zijn begonnen. Wat waardevol is, en betekenis heeft, kan juist omdat het vergankelijk is worden vernieuwd. Onze ervaringen worden verrijkt door volgende generaties. Dat stemt optimistisch. Wees blij dat je vergankelijk bent. Daardoor weet je: het is nu.”

Verdere info en programma: [opening-academisch-jaar-2016-2017](#)

Oratie Anne Goossensen over vrijwilligers in de palliatieve zorg

Vrijwilligers worden steeds belangrijker in de zorg aan mensen die stervende zijn. Hierbij wordt nauw samengewerkt met de mantelzorgers en de beroepsmatige zorg. Om dit te optimaliseren is het belangrijk dat we eigen begrippen ontwikkelen die de specifieke waarde van de vrijwilligers verwoorden, en die helpen om hun kwaliteit inzichtelijk te maken. Op 16 juni sprak prof.dr. Anne Goossensen haar oratie uit met de titel *Naar de poëtica van de ander*.

“Het begint met de noodzaak om over jezelf heen te springen, jezelf deels achter te laten.

Wie dat kan, is beter in staat om existentiële opgaven van de ander te verstaan. Dat noem ik in mijn oratie de poëtica van de ander.”

Meer info en download: [oratie-anne-goossensen](#)

Voorzitter Humanistisch Verbond in de Volkskrant

In de Volkskrant reageerde Boris van der Ham, voorzitter van het Humanistisch Verbond, onlangs op een opiniestuk over atheïsme.

“Medemenselijkheid is allereerst iets van mensen, ongeacht of ze religieus zijn of niet. (...) Laat iedereen - orthodox, vrijzinnig, gelovig of atheïst - in vrijheid van elkaars inspiratiebronnen gebruik maken, zonder elkaar tot karikaturen terug te brengen.”

[Volkskrant-Boris van der Ham](#)

Scripties Universiteit voor Humanistiek

Studenten die afstuderen aan de UvH doen regelmatig onderzoek dat interessant kan zijn voor geestelijk verzorgers. Twee recente voorbeelden:

Dieuwke van der Wal. *De ervaren effecten van moreel beraad op de cultuur van een organisatie. Een kwalitatieve exploratieve studie.*

Op basis van dit onderzoek (kwalitatieve interviews met acht niet-ethisch onderlegde participanten aan moreel beraad binnen twee GGz-instellingen) kan worden gesteld dat er sprake is van het ervaren van effecten van moreel beraad op de organisatiecultuur, wanneer moreel beraad functioneert zoals een moreel beraad hoort te functioneren. Maar ook in de gevallen waarin het niet helemaal ideaal of zelfs ‘onvolkomen’ verloopt zijn incidentele effecten op de cultuur van de organisatie waargenomen. Moreel beraad heeft het zodoende in zich om een effectief veranderingkundig instrument te zijn richting het verbeteren van samenwerking, vergroten van

effectiviteit van medewerkers en talent inzetten op de juiste plek, meer rust in de waan van de dag waardoor mogelijk stress vermindert, het durven stellen van moeilijke of morele vragen aan elkaar en het aanpassen en vormen van normen, waarden en beleid volgens de gedeelde behoeften van een team. Zie [UvH scriptie D.van der Wal](#)

Charlotte Molenaar. *Hart voor de zorg en zorg voor het hart. Een kwalitatief onderzoek naar de samenwerking tussen huisartsen, praktijkondersteuners GGZ en geestelijk verzorgers.*

Vragen die men vroeger aan de dominee stelde, komen tegenwoordig onder andere bij de huisarts terecht. Uit eerder onderzoek bleek dat huisartsen niet weten naar wie zij patiënten met levensvragen kunnen doorverwijzen. Dit onderzoek wijst uit dat huisartsen patiënten met levensvragen naar de POH-GGZ doorverwijzen. Artsen zijn vaak niet bekend met geestelijk verzorgers en ontmoeten hen nauwelijks in de zorg voor patiënten. Kennismaking blijkt nodig en wanneer kennis is gemaakt en zicht is verkregen op elkaars expertise is men bereid tot samenwerking. Er liggen verschillende mogelijkheden voor samenwerking die enerzijds gericht zijn op het bieden van passende zorg aan patiënten – denk aan doorverwijzing en overleg – en anderzijds gericht zijn op de professionele ontwikkeling en ondersteuning van zorgverleners – denk aan scholing en casusbesprekingen. Diverse factoren spelen een belemmerende dan wel bevorderende rol. Zie [UvH scriptie C. Molenaar](#)

Gegevens bestuur en raden VGVZ

Namen en contactgegevens vindt u [hier](#).

Wijzigingen

Graag houden wij ons ledenbestand zo up-to-date mogelijk. Geef daarom wijzigingen in uw e-mailadres of in uw andere gegevens (werk of privé) door aan info@vgvz.nl.

Agenda

Activiteiten van de werkvelden en sectoren worden ook vermeld op de website van de VGVZ. Voor het aanmelden van activiteiten kunt u een mail sturen naar info@vgvz.nl.

Volgende Nieuwsbrief

De volgende nieuwsbrief verschijnt in november. Kopij kunt u **voor 15 november 2016** aanleveren bij het secretariaat van de VGVZ, info@vgvz.nl.